

به نام پروردگار دانا و توانا

برنامه راهبردی پنج ساله
پژوهشکده محیط‌زیست و توسعه پایدار

۱۳۹۷-۱۴۰۲

تهیه و تدوین: مدیریت امور پژوهش

گروه همکاران:

- دکتر جلیل بادام فیروز
- دکتر اردوان زرنندیان
- دکتر علیرضا رحمتی
- دکتر فرهاد طایفه

فروردین ۹۷

پیشگفتار:

حفاظت از محیط‌زیست ایران یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های امروز کشور است. حیات در کشور ایران که هزاران سال زیستگاه انسان بوده به واسطه آلودگی هوای شهرها، پدیده ریزگردها، خشک شدن بیش از یک میلیون هکتار از جنگلهای البرز و دو میلیون هکتار از جنگلهای زاگرس، خشک شدن رودخانه‌های حیاتی، دریاچه‌ها و تالاب‌های کشور، افزایش جمعیت، رشد صنعت، تغییرات آب و هوایی و سایر بحران‌های زیست‌محیطی به خطر جدی افتاده است.

امروز در زیر سی سه پل آبی نیست، از زیر پل خان دیگر رودخانه کر عبور نمی‌کند، کارون که روزگاری عرصه کشتیرانی بود حال جوی فاضلابی از آن باقی است. تالاب پریشان ۴ هزار هکتار، دریاچه بختگان ۱۵۰ هزارهکتار، دریاچه ارومیه نیم میلیون هکتار، تالاب هامون ۲۰۰ هزار هکتار خشکیده شده‌اند. زندگی عشایری در ایران از هم پاشیده شده است زیرا مراتع و جنگلها از بین رفته‌اند. ذخیره آب پشت سدهای حیاتی کشور تا یک دهم کاهش یافته که این اتفاق نتیجه عدم مدیریت محیط‌زیست کشور است.

مهم‌ترین گام برای حل این چالش‌ها و مشکلات آگاهی و شناخت از راهکارها است. پرواضح است که استفاده از تجارب جهانی، ترویج یافته‌های متخصصین و اندیشمندان، ارتقا سطح علمی کارشناسان و تصمیم‌گیران از مهم‌ترین اقدامات باید باشد.

تلفیق روش‌های علمی به‌روز - که برونداد اجرای طرح‌های کاربردی در زمینه محیط‌زیست هستند - در فرایندهای سیاست‌گذاری و مدیریت اجرایی محیط‌زیست کشور، سازمان حفاظت محیط‌زیست را به‌عنوان یک نهاد حاکمیتی قادر می‌سازد تا رویکردهای راهبردی‌تری را نسبت به الزامات محیط‌زیستی توسعه اتخاذ نماید و با ارائه گزینه‌ها و پیشنهادها محیط‌زیستی دقیق‌تر و با قابلیت اجرایی و فنی کافی، نقش پویاتری را در فرایند تصمیم‌گیری طرح و پروژه‌های توسعه اقتصادی در مقیاس ملی ایفا نماید. بدیهی است که این نقش و مشارکت تقویت‌شده از نظر علمی، می‌تواند تبعات بسیار مثبتی را در تعامل با سایر دستگاه‌های اجرایی و کاهش تضادهای بین سازمانی و محقق نمودن توأمان هر دو دسته اهداف محیط‌زیستی و اقتصادی کشور با رویکرد برد-برد و با رعایت شاخص‌های تخصیص بهینه منابع، اثربخشی هزینه‌ها و مخاطرات حداقلی به دنبال داشته باشد.

تحقیقات در این پژوهشکده متمرکز بر تدارک گزینه‌های دانش - مبنا برای پرداختن به چالش‌های پیچیده اکولوژیکی - اقتصادی و تقویت نقش راهبری سازمان حفاظت محیط‌زیست در جامعه ایران در نوآوری‌های محیط‌زیستی، پیشنهاد راه‌حل‌های محیط‌زیستی مدرن در سیاست‌گذاری‌های توسعه کشور و حکمرانی مطلوب خواهد بود. از همین آغاز، تأکید پژوهشکده بر رفع نیاز ملی برای رفع خلأ موجود در بین تحقیقات محیط‌زیستی، نوآوری و امکان‌پذیری اقتصادی راه‌حل‌های ارائه‌شده با توجه به شرایط کشور، خواهد بود. برای کمک به پیشبرد این هدف مهم، پژوهشکده باید پلی بین یافته‌های تحقیقاتی موسسات علمی، اندیشمندان و متخصصین جهان با سازمان حفاظت محیط‌زیست باشد.

مقدمه:

برنامه ریزی راهبردی فرایندی است سازمانی که برای تعریف راهبردهای آن سازمان و تصمیم‌گیری برای چگونگی یافتن منابع مورد نیاز برای رسیدن به اهداف راهبردی صورت می‌گیرد. برای آنکه سازمان بدانند به کجا خواهد رفت باید بدانند اکنون دقیقاً کجا قرار دارد، آنچه می‌خواهد باشد را به درستی تعریف کرده و چگونگی رسیدن به آن جایگاه را مشخص کند. مستندات حاصل از این فرایند را برنامه راهبردی آن سازمان می‌نامند. این فرایند شامل افراد و منابع می‌شود. برنامه‌ریزی راهبردی برای برنامه‌ریزی مؤثر به منظور تصویر کردن طرح و برنامه یک سازمان بکار می‌رود.

" محیط زیست" بعنوان موضوع راهبردی برنامه ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران و یکی از اصول و جهت‌گیری‌های بنیادین دولت دوازدهم بوده و ایجاد بسترهای لازم برای پایدار سازی محیط زیست بعنوان یک اولویت جدی قلمداد شده است. بررسی وضعیت اسناد بالادستی نظیر سیاست‌های کلی نظام در حوزه محیط زیست، احکام برنامه ششم و احکام دائمی و قوانین موجود موید این مهم است که با بروز بحران در عرصه‌های محیط زیست، آب و انرژی و گسترش پدیده‌های آلاینده و مخرب نظیر گردوغبار، تغییرات اقلیمی و خشکسالی، حجم وظایف و مسئولیت‌های سازمان حفاظت محیط زیست بعنوان متولی اصلی تحقق اهداف اصل پنجاهم قانون اساسی افزایش کمی و کیفی داشته است.

در این راستا پژوهشکده "محیط زیست و توسعه پایدار" بعنوان واحد پژوهشی و مرکز تحقیق و پژوهش‌های سازمان حفاظت محیط زیست، براساس موافقت قطعی شورای گسترش آموزش عالی در سال ۱۳۹۳ با سه گروه پژوهشی اقتصاد محیط زیست، ارزیابی و مخاطرات محیط زیست، تنوع زیستی و ایمنی زیستی تشکیل و اساسنامه مربوطه نیز به تصویب شورای گسترش آموزش عالی رسیده است.

"برنامه راهبردی پژوهشکده محیط زیست و توسعه پایدار" بر اساس سیاست‌های برنامه‌ای و بالادستی کشور و با همکاری صاحب نظران و کارشناسان پژوهشکده تدوین و به عنوان نقشه راهبردی اجرا می‌گردد. این برنامه به منزله طرحی برای بیان اولویت‌ها و ارائه راهبردهای بالقوه بوده که با هدف پیشرفت تدریجی به سوی چشم انداز توسعه به عنوان مجموعه‌ای برنامه محور، دارای نظام تحقیقاتی و مدیریت دانش تنظیم خواهد شد. برنامه ریزی راهبردی،

پژوهشکده را قادر می سازد تا به روندهای جدید، رویدادها، چالش ها و فرصت ها در چارچوب چشم انداز و ماموریتش پاسخ داده و در صورت اجرای موفق برنامه در حوزه های راهبردی و عملیاتی تاثیر شگرف دارد.

مشارکت فعال همکاران فرهیخته پژوهشکده و همکاری مدیران سازمان حفاظت محیط زیست می تواند اهداف این برنامه را در افق زمانی مشخص شده به بهترین نحو محقق سازد. امید است که با عزم و تلاش روزافزون در اجرای برنامه توسعه راهبردی، شاهد تقویت نقش و جایگاه پژوهشکده بر اساس یک روند تکاملی برنامه محور، پویا و متعالی باشیم.

نسخه نهایی / مصوب شورای ای پژوهشکده

چشم‌انداز پژوهشکده :

قرار گرفتن پژوهشکده (سازمان حفاظت محیط‌زیست) در صدر مؤسسات تحقیقاتی معتبر و دست‌یابی به جایگاه قطب برتر علمی-پژوهشی در زمینه محیط‌زیست، تنوع‌زیستی و توسعه پایدار در ایران و ایجاد اعتبار و شهرت منطقه‌ای/بین‌المللی در حوزه تحقیقات موضوعی و بین‌رشته‌ای اقتصادی، اجتماعی و محیط‌زیستی با رویکرد مدیریت دانش و نیل به دستاوردهای کاربردی.

مأموریت پژوهشکده :

- ۱- بهره‌گیری از دستاوردهای نوین جهانی و کاربردی نمودن تحقیقات و یافته‌های متخصصین و اندیشمندان ایران و جهان و تجاری نمودن دستاوردها در راستای نیازهای محیط‌زیست کشور و حل چالش‌های موجود.
- ۲- مدیریت تضادهای بین نظام‌های محیط‌زیست طبیعی و انسانی (اجتماعی - اقتصادی) و توسعه فناوری‌ها، ابزارها و خدمات برای تسهیل گذار به جامعه برخوردار از محیط‌زیست سالم و اقتصاد پایدار مبتنی بر توسعه کم‌کربن و کارایی منابع حیاتی

از طریق:

- شناخت چالش‌های محیط‌زیست و تعیین اولویت‌های پژوهشی مبتنی بر رویکرد یکپارچه نگر به نظام‌های طبیعی و انسانی
- ظرفیت‌سازی پژوهشی و توسعه تحقیقات در پاسخ به نیاز در زمینه پیوند دانش کاربردی محیط‌زیست به حوزه سیاست‌گذاری، تصمیم‌گیری و مدیریت توسعه پایدار با استفاده از تجارب جهانی.
- هماهنگ‌سازی و جهت‌دهی به پژوهش‌های محیط‌زیست و ارائه راهکارهای برون‌رفت از چالش‌ها با ژرف‌نگری و تقویت شواهد علمی
- انجام، مدیریت و انتشار تحقیقات کاربردی و توسعه‌ای کلان و بلندمدت برای تصمیم‌گیران، سیاست‌گذاران و ذینفع‌ها
- جلب مشارکت حداکثری در تولید و انتشار دانش نوین، گسترش مرزهای دانش و ارتقاء سطح جایگاه دانش علوم محیط‌زیست کشور
- مدیریت دانش، مرجعیت و سهولت دستیابی به منابع علمی و فناوری معتبر و جدید داخلی و خارجی
- مشاوره تخصصی و حمایت از توسعه فناوری‌ها، نوآوری‌ها و خدمات
- آینده‌پژوهی در محیط‌زیست از طریق آسیب‌شناسی و پیش‌بینی تغییرات بلندمدت زیست‌بوم‌های طبیعی ناشی از فعالیت‌های انسانی.

- ارتقاء نوآوری و ارائه راه‌حل‌ها و گزینه‌های دانش - محور برای مواجهه با چالش‌های پیچیده نظام‌های انسانی - محیطی و فرصت‌سازی در حوزه‌های محیط‌زیست و توسعه.

ارزش‌های محوری پژوهشکده :

- ✓ مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی در قبال نیازهای علمی - فناوری محیط‌زیست و گسترش مرزهای دانش و فن‌آوری.
- ✓ تأمین منافع ملی با مشارکت فعال در رشد و ارتقاء علمی و فن‌آوری کشور
- ✓ یادگیری و بهبود مستمر، دانایی محوری، شایسته‌سالاری و نخبه‌گرایی
- ✓ انسجام سازمانی، هم‌افزایی و رقابت علمی سازنده بر مبنای اصول اخلاق حرفه‌ای
- ✓ رعایت اصول اخلاقی و مقررات قانونی در مالکیت فکری و امانت‌داری در خصوص ایده‌ها و پژوهش‌ها
- ✓ تعامل فعال و اثربخش در همکاری‌های ملی و بین‌المللی.

اهداف کلان پژوهشکده :

- ✓ پژوهش: بهبود موقعیت، ارتقاء کمی و کیفی تولیدات علمی کاربردی در سطح ملی و منطقه‌ای با استفاده از تجارب جهانی.
- ✓ آموزش: کسب جایگاه برتر در جهت مشارکت با مرکز آموزش محیط‌بانی سازمان با هدف توانمندسازی، خلاقیت و نوآوری
- ✓ فناوری: پیشرو در کاربردی‌کردن و توسعه فناوری‌های محیط‌زیست و تجاری‌سازی دستاوردهای علمی و پژوهشی در راستای رفع نیازهای محیط‌زیست کشور.
- ✓ نیروی انسانی: برخورداری از نیروی انسانی متخصص و پژوهش‌بنیان و ملزم به اخلاق حرفه‌ای با هدف ارتقاء فهم کارشناسی در محیط‌زیست کشور.
- ✓ همکاری‌های علمی: ارتقای همکاری‌های علمی با مراکز علمی و فناوری ایران و جهان با هدف استفاده از تجارب و دستاوردهای این مراکز برای بهبود وضعیت محیط‌زیست کشور.
- ✓ زیرساخت‌ها: تأمین و بهسازی و ارتقاء امکانات و تجهیزات پژوهشکده از طریق تعامل با مجلس شورای اسلامی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور.
- ✓ منابع مالی: تأمین و افزایش منابع مالی مستمر و پایدار.
- ✓ کاربردی‌سازی و تجاری‌سازی دستاوردهای حاصل از فعالیت‌های پژوهشی مبتنی بر فعالیت‌های دانش‌بنیان در چارچوب سیاست‌های کلی محیط‌زیست، اقتصاد مقاومتی و مبتنی بر ظرفیت‌های سرمایه‌های طبیعی کشور و اقتصاد سبز.

اولویت‌های راهبردی و برنامه عملیاتی و اجرایی :

برنامه راهبردی پژوهش در پژوهشکده محیط‌زیست و توسعه پایدار، بر حرکت مستمر در فضای سه حوزه کلیدی تحقیق کاربردی، انتقال دانش و نوآوری است. تمرکز بر این سه حوزه کلیدی باید جزء الزامات کلیدی ناظر بر فعالیت‌های پژوهشکده محسوب شود.

تحقیقات که وظیفه ذاتی پژوهشکده است در صورت توسعه می‌تواند موجب جذب حمایت‌های مالی و اعتباری و تخصیص بودجه‌های لازم از مراجع ملی و بین‌المللی برای انجام فعالیت‌های پژوهشی بزرگ مقیاس‌تر در آینده شود. انتقال و تولید دانش به شیوه مشارکتی با سایر مراکز آموزش عالی داخلی و خارجی می‌تواند به جذب همکاری‌های نخبگان منجر شود و بالاخره، نوآوری یک حوزه کلیدی برای تسریع در پیشبرد اهداف کاربردی تحقیق در سطح پژوهشکده و سازمان و سپس کمک به ارائه راه‌حل‌های جدید و قابل اجرا به ویژه در زمینه سیاست‌های کلان محیط‌زیست کشور و همچنین سیاست‌های مرتبط با اقتصاد مقاومتی خواهد بود. اثرات متقابل این سه حوزه کلیدی در دنیای امروز به عنوان مهم‌ترین نیروی محرکه جامعه دانش-بنیان در نظر گرفته می‌شود.

برای پشتیبانی از حرکت پژوهشکده در این سه حوزه کلیدی و افزایش مطلوبیت، اثرگذاری و پایداری، نه (۹) اولویت کاربردی برای دوره زمانی پنج‌ساله به شرح ذیل تعریف شده است:

۱- ارتقاء و بهبود نظام جامع پژوهشی

استفاده از ظرفیت موجود کارشناسی و علمی محققین و کارشناسان سازمان حفاظت محیط‌زیست و تقویت آن از طریق استفاده از تجارب جهانی و مشارکت نخبگان و متخصصین ایران و جهان در حوزه های موضوعی موردنظر، ظرفیت پژوهشی لازم در پاسخ به اولویت‌ها و نیازهای پژوهشی محیط‌زیست را ایجاد می‌نماید. همچنین زیر ساختارهای خاص تحقیقاتی با هدف شکوفایی پتانسیل‌های علمی محققین و به ثمر رسیدن فعالیت‌های پژوهشی آن‌ها موردنیاز می‌باشند. مشارکت نخبگان و نیروهای تخصصی و همچنین تقویت نیروی متخصص پژوهشکده از طریق جذب اعضاء جدید هیئت‌علمی، موجب شکل‌گیری نوعی جدید از همکاری‌های بین بخشی تحقیقاتی در درون سازمان و همکاری‌های فرابخشی علمی-پژوهشی بین پژوهشکده و مراکز بیرونی علمی خواهد شد، که تاکنون در سازمان حفاظت محیط‌زیست وجود نداشته است. روش‌های مشارکتی تحقیق و توسعه روابط بین پژوهشکده و دانشگاه‌های مادر کشور، می‌تواند به حمایت از تحقیقات مدرن و استثنایی در مقاطع دکتری و پسادکتری منجر شود. این شیوه با توجه به محدودیت کمی جذب نیروی انسانی می‌تواند به تقویت بنیه علمی پژوهشکده و تعریف تحقیقات نو در جهت رفع خلأ (گپ) دانشی موجود در کشور در ارتباط با اولویت‌های موضوعی پژوهشکده منجر گردد. بنابراین ایجاد زیر ساختارهای لازم برای پیشبرد اهداف پژوهشی به‌طور هم‌زمان باید موردتوجه قرار گیرد. این امر در وهله نخست، از طریق توافق با نهادهای علمی همکار برای استفاده مشترک از زیر ساختارهای موجود و با پیشرفت وضعیت اجرای این برنامه، از طریق ایجاد زیرساختارهای جدید علمی در پژوهشکده صورت می‌پذیرد.

۲- معرفی پژوهشکده در سطح ملی و بین‌المللی با توسعه همکاری و ارتباط با مراکز علمی -

تحقیقاتی ایران و جهان

پژوهشکده برای معرفی ظرفیت‌های برون‌سازمانی و تبدیل شدن به یک‌نهاد تحقیقاتی معتبر در ایران در زمینه محیط‌زیست تلاش می‌نماید. این تلاش شامل اطلاع‌رسانی و افزایش آگاهی نهادهای دولتی و غیردولتی ذی‌ربط با محیط‌زیست جهت جلب حمایت و مشارکت آنان در اجرای تحقیقات محیط‌زیستی و به‌طور متقابل تقویت نقش پژوهشکده و سازمان متبوع در پیشبرد اهداف توسعه پایدار اقتصادی و پیشرفت ایران خواهد بود.

از طریق همکاری با نهادهای کلیدی از جمله معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری و همچنین در انطباق با اهداف توسعه پایدار ملل متحد، پژوهشکده همه تلاش خود را بر آگاهی‌رسانی، ترویج و جلب مشارکت بخش‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و محیط‌زیستی در اجرای پژوهش‌های کاربردی متمرکز خواهد نمود. شکل‌گیری این مشارکت‌ها منطبق بر اصل سهیم بودن در رشد و توسعه اقتصادی ایران و حرکت کشور به سوی اهداف توسعه پایدار است. اقدامات مرتبط عبارت‌اند از:

- ✓ افزایش تلاش‌ها برای معرفی و در میدان دید واقع‌شدن پژوهشکده در سطح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی و توسعه تعاملات عملی و اندیشه‌ای با بدنه‌های سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری.
- ✓ تولید موارد انتشاراتی مشترک شامل کتاب، الگوهای راهنما و مقالات علمی- پژوهشی داخلی و بین‌المللی.
- ✓ ایجاد کارگروه‌های راهبردی با اولویت‌های موضوعی این سند با نهادهای ملی و بین‌المللی مشابه.
- ✓ بررسی امکان مبادله و مأموریت محققین بین نهادهای مشارکت‌کننده در کارگروه‌های تحقیقاتی.
- ✓ میزبانی همایش‌ها/ کارگاه‌ها و نشست‌های تخصصی حول موضوعات کلیدی و اولویت‌دار که می‌تواند موجب تسهیل مشارکت بین محققین، دستگاه‌ها و صنایع شوند. در این زمینه هدف اصلی تأثیرگذاری بر بسط سیاست‌های اجرایی کارآمد و راهگشا در زمینه محیط‌زیست و اثرات اقتصادی اجتماعی آن در مقیاس ملی و بین‌المللی خواهد بود.

۳- رشد کمی منابع مالی و تنوع اعتباری پشتیبان فعالیت‌های پژوهشی

علیرغم محدودیت‌های مالی و اعتباری ناشی از رکود اقتصادی کشور، فرصت‌های قابل‌توجهی برای کسب بودجه و کمک‌های مالی به پژوهشکده و در راستای انجام پروژه‌های مسئله - محور و بر اساس اولویت‌های هماهنگ شده هر دو بخش محیط‌زیست و توسعه اقتصادی و با حمایت نهادها و دستگاه‌های گوناگون دولتی و غیردولتی وجود دارد. درآمدهای ایجادشده از پروژه‌های تحقیقاتی اجرا شده برای توسعه فعالیت‌های پژوهشی سال‌های آتی و در دوره زمانی موردنظر این برنامه راهبردی سرمایه‌گذاری خواهند شد.

هدف پژوهشکده هزینه‌کرد کارآمد بودجه در طراحی و اجرای پژوهش‌های هدفمند و پیگیری برای افزایش بودجه سالانه و تخصیص موردنظر طی سال‌های آتی متناسب با افزایش حجم فعالیت‌های تحقیقاتی آن است. با این حال با توجه به محدودیت‌های اعتباری دولتی، پژوهشکده در نظر خواهد داشت تا روش‌های گوناگونی را برای پشتیبانی مالی از فعالیت‌های تحقیقاتی بکار گیرد. درآمدزایی حاصل از تحقیقات، ارائه خدمات تخصصی به نهادهای سیاست‌گذاری با

هدف ایجاد درآمد برای پژوهشکده و مشارکت در تصمیم سازی توسعه و محیط زیست و جذب بودجه های بین المللی از دیگر روش های متصور برای رشد کمی بودجه و تنوع اعتباری پشتیبان فعالیت های پژوهشی خواهد بود.

سایر اقدامات برای اجرای این اولویت راهبردی عبارت اند از:

✓ رایزنی و مشارکت در تصمیم سازی های توسعه و محیط زیست از طریق همکاری با نهادهای مرتبط از جمله دستگاه های اجرایی، مجمع تشخیص مصلحت، معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی و نظایر آن برای ارائه خدمات تخصصی و مشاوره ای پشتیبان تصمیم و همچنین درآمدزا برای پژوهشکده.

✓ ایفای نقش فعال محققین و پژوهشگران پژوهشکده در ارائه پروپوزال و شرکت در فراخوان های بین المللی تحقیقاتی که منجر به جذب اعتبارات بین المللی برای انجام تحقیقات محیط زیستی در ایران خواهد شد.

۴- ظرفیت سازی برای ایجاد تحقیقات بین رشته ای در کشور و حمایت از تحقیقات کاربردی مقاطع دکتری و پسادکتری

اشاعه و ارتقاء تحقیقات بین رشته ای و طراحی پروژه های پژوهشی متمرکز بر محل تلاقی نظام های اقتصادی - اجتماعی و اکولوژیکی در پاسخ به چالش های پیچیده محیط زیستی معاصر، یک هدف کلیدی برای پژوهشکده محیط زیست و توسعه پایدار است. ماهیت بین رشته ای ارکان پژوهشی و اولویت های موضوعی پژوهشکده، فرصت مناسبی را برای شکل گیری و فعال سازی گروه های کاری شامل متخصصین رشته های علمی مختلف فراهم می سازد. حمایت از تحقیقات کاربردی محیط زیستی در مقاطع دکتری و پسادکتری یک راه حل عملیاتی برای اجرای پژوهش های بین رشته ای علمی، روزآمد و مقرون به صرفه است. از این رو با توجه به نوپا بودن و با هدف تقویت توان علمی پژوهشکده، تعریف و اجرای پژوهش های دانشجویی دارای اولویت در مقاطع تحصیلات تکمیلی مورد نظر با مشارکت دانشگاه های معتبر کشور و مراکز علمی خارجی در دستور کار قرار خواهد گرفت. در این زمینه محور های ذیل در دستور کار خواهد بود:

✓ انتقال و مبادله دانش شامل تحقیقات جدید و ترکیب دانش با سیاست گذاری (همکاری علمی پژوهشکده با نهادهای سیاست گذار) و تبادلات فکری با شرکای بالقوه برای ایجاد فرصت های تحقیقاتی بیشتر و جدید در چارچوب موضوعات اولویت دار پژوهشکده.

✓ یکپارچه سازی و بسط حوزه های موضوعی پژوهشکده از طریق جذب تخصص های گوناگون.

✓ تقویت توان تخصصی پژوهشکده در اجرای پژوهش های بین رشته ای از طریق مشارکت با نهادهای تأثیرگذار بین المللی.

✓ ایفای نقش میزبان تحقیقاتی برای دانشجویان منتخب دکتری و پسادکتری.

✓ ترویج موضوعات پژوهشی مورد نظر پژوهشکده در سطح دانشگاه ها و مراکز تحقیقاتی کشور با هدف درگیر نمودن مراکز دانشگاهی در پیشبرد تحقیقات موضوعی مشترک.

۵- پیوند با صنعت و ایجاد نوآوری با تاکید بر فناوری‌های نوین محیط‌زیستی

یک اولویت کلیدی برای پژوهشکده، تقویت تعامل و ارتباط با صنعت در زمینه‌هایی خواهد بود که منافع متقابل محیط‌زیستی و اقتصادی وجود دارد. اتخاذ رویکردهای نوین توسعه پایدار، خدمات اکوسیستمی و اقتصاد سبز به‌عنوان یک رهیافت یکپارچه اقتصادی، اجتماعی، اکولوژیکی و با قابلیت ارزش‌گذاری پولی، با هدف مدیریت بهینه وابستگی‌ها و اثرات متقابل طبیعت و توسعه صنعتی صورت پذیرفته که این مهم در سیاست‌های کلی محیط‌زیست نیز مورد تاکید قرار گرفته است. پژوهشکده تلاش می‌کند با بسط ساختارها و نظام‌های بهبودیافته تلاقی صنعت و محیط‌زیست، امکان یک تعامل پایدار بین محققین محیط‌زیستی و گروه‌های صنعتی مختلف را فراهم نماید و از این طریق موجب تضمین رعایت الزامات محیط‌زیستی بر اساس اصل مشارکت داوطلبانه و مبتنی بر انگیزش‌ها و منافع اقتصادی- اکولوژیکی گردد. استفاده کارآمد منابع، داخلی نمودن هزینه‌های خارجی و انطباق صنایع با خدمات اکولوژیکی در اجرای پروژه‌های توسعه‌ای از اصول مهم توسعه همکاری‌ها خواهند بود.

مراکز پژوهشی به‌عنوان مراکز دانش، تخصص و یادگیری، باید یکی از محرکه‌های اصلی توسعه اقتصادی باشند. در این زمینه پژوهشکده قصد دارد که دارای نقش کلیدی در ایجاد حوزه‌های جدید رقابتی باشد که علاوه بر اهداف محیط‌زیستی، بسترساز رشد اقتصادی، احیای اقتصاد و کاهش فقر شود. در این زمینه مشارکت بین پژوهشکده و صنعت، می‌تواند به تعریف پروژه‌های تحقیقاتی منجر شود که علاوه بر آثار مثبت محیط‌زیستی دارای اثرات اقتصادی و اجتماعی بوده و درعین حال منطبق بر دانش علمی روز باشد. به‌ویژه تلاش پژوهشکده برای ظرفیت‌سنجی در بخش‌های سبز (دارایی‌ها و سرمایه‌های طبیعی کشور)، شناسایی فرصت‌های بالقوه سرمایه‌گذاری و معرفی آن‌ها به صنایع جهت ایجاد زیر ساختارهای سبز، صنایع سبز و مشاغل سبز خواهد بود. توسعه همکاری‌های پژوهشکده با صنعت، می‌تواند به تولید محصولات جدید منطبق با اصول و شاخص‌های اقتصاد کم‌کربن منجر شود.

- تعمیق همکاری‌ها با صنایع داخلی در زمینه انرژی‌های پاک و تجدیدپذیر، کارایی انرژی، مدیریت آب و پسماند.
- ایجاد واحد ارتباط با صنعت و برگزاری کارگاه‌های ترویجی اقتصاد سبز با هدف آشنایی صنایع با رهیافت‌های جدید اقتصاد محیط‌زیست و سرمایه‌گذاری در حوزه خدمات اکوسیستمی.
- ارائه خدمات مشاوره‌ای به صنایع جهت طراحی و اجرای برنامه‌های مدیریت محیط‌زیست و انطباق با الزامات محیط‌زیستی ناظر بر ایجاد و توسعه واحدهای صنعتی.

- تعریف و اجرای پروژه‌های تحقیقاتی مشترک با صنعت در زمینه محیط‌زیست و توسعه پایدار.
- مشارکت در ارزیابی‌های محیط‌زیستی برای صنعت و اجرای برنامه‌های پایش و مدیریت محیط‌زیست.

۶- ایجاد بستر مناسب برای توسعه، عرضه و تجاری‌سازی فناوری‌های مبتنی بر نیاز جامعه از

طریق

- ✓ ایجاد مرکز رشد.
- ✓ توسعه همکاری با پارک‌های علمی و فناوری ملی و بین‌المللی.
- ✓ تشویق و حمایت از پژوهشگران و ایده‌پردازان.

✓ جهت‌دهی به سمت پژوهش‌های تقاضا محور.

✓ فراهم‌سازی زیرساخت‌های لازم برای توسعه فناوری‌های حاصل از تجارب و دستاوردهای پژوهشی.

۷- تقویت و بهبود نظام مدیریت و برنامه‌ریزی پژوهشکده

✓ ایجاد و سازماندهی کمیته‌های علمی با مشارکت متخصصین و اعضای هیات علمی دانشگاه‌های کشور.

✓ ایجاد سیستم نظام پیشنهادات و حمایت از پیشنهادات موثر و کارا.

✓ ایجاد کمیته برنامه‌ریزی پژوهشکده با مشارکت اعضا و صاحب‌نظران بیرونی.

✓ برنامه‌ریزی جهت ارتقاء شاخص‌های عملکرد پژوهشکده در رتبه‌بندی ملی و بین‌المللی.

۸- تعامل با نهادهای سیاست‌گذار در حوزه محیط‌زیست

✓ افزایش مشارکت در سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری در موضوعات مرتبط با محیط‌زیست.

✓ رایزنی جهت حمایت از ایده‌ها و طرح‌ها در حوزه محیط‌زیست در سطح ملی.

✓ رایزنی به منظور تدوین قوانین حمایتی سرمایه‌گذاری در ایجاد کسب و کارهای سبز.

۹- پژوهش برای تقویت همگرایی درون و برون سازمانی

مبالغ اعتباری و بودجه‌ای هنگفتی به صورت سالانه در سراسر کشور صرف انجام پژوهش‌های محیط‌زیستی می‌گردد. با این حال پژوهش‌ها زمانی ارزشمند هستند که به درک چگونگی نیل به محیط‌زیست مطلوب، کیفیت زندگی، جامعه سالم و پایدار کمک نموده و برای پیشبرد چنین اهدافی راه‌حل‌های عملی و قابل‌اجرا ارائه نمایند. هدف از انجام تحقیقات در پژوهشکده محیط‌زیست و توسعه پایدار، تقویت بنیه علمی سازمان حفاظت محیط‌زیست جهت ارائه راه‌حل‌های عملی به مخاطبین بیرونی برای تقویت هم‌افزایی حفاظت محیط‌زیست و توسعه اقتصادی و کاهش تضادهای فی‌مابین باهدف دستیابی به جامعه سالم و اقتصاد پایدار، کم‌کربن و سازگار با شرایط پیچیده محیط‌زیستی عصر حاضر است. در این راستا فعالیت‌های پژوهشی پژوهشکده به نحوی طراحی و اجرا خواهند شد که منجر به تقویت همگرایی‌ها و تعاملات در دو سطح ذیل گردد:

✓ همگرایی درون سازمانی (تعاملات پژوهشی بین پژوهشکده و سازمان):

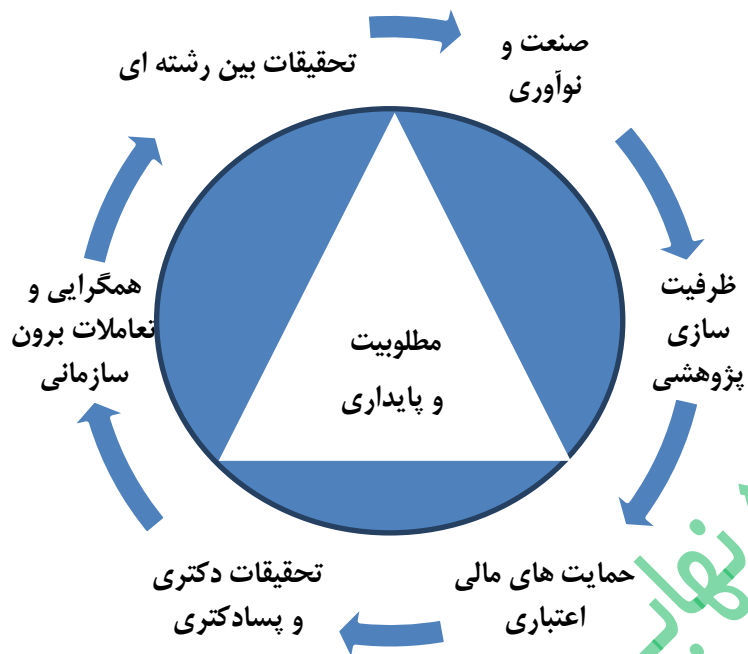
با توجه به ضرورت تجهیز دفاتر تخصصی سازمان و نیروی انسانی آن‌ها به رویکردها و روش‌های به‌روز و کارآمد محیط‌زیستی، این سطح از همگرایی‌ها در درون سازمان و به‌طور مشخص از طریق توسعه همکاری‌های پژوهشی بین پژوهشکده و دفاتر تخصصی سازمان متناسب با نیازهای این دفاتر و در چارچوب قلمرو موضوعی تحقیقات در پژوهشکده موردتوجه قرار می‌گیرد. بر این اساس تدوین پروژه‌های پژوهشی کاربردی مشترک با مشارکت دفاتر تخصصی سازمان با هدف اصلاح رویه‌ها و فرایندهای علمی- تخصصی در دستور کار قرار می‌گیرد. انتظار می‌رود بر اساس این نوع همگرایی درون‌سازمانی، رویه‌های جاری مدیریت سنتی محیط‌زیست به تدریج تا سال ۱۴۰۱ با روش‌های علمی مدرن، به‌روز و کارآمد جایگزین گردد. بدیهی است هدف از انجام این‌گونه پژوهش‌ها تقویت ۵ کارشناسی و مدیریتی سازمان متبوع و افزایش توان آن برای تعامل با مخاطبین بیرونی و تحقق سطح دوم همگرایی

یعنی همگرایی برون‌سازمانی یا تعامل میان سازمان حفاظت محیط‌زیست با سایر دستگاه‌های اجرایی و توسعه‌ای کشور خواهد بود.

✓ همگرایی برون‌سازمانی (تعاملات پژوهشی و مدیریتی بین پژوهشکده و دستگاه‌های توسعه‌ای):

با توجه به مشکلات چندین ساله اقتصاد و ضرورت بازگشت سریع به توسعه و رشد مستمر اقتصادی، طی سال‌های آتی شاهد برنامه‌ریزی و اجرای طرح و پروژه‌های گوناگون توسعه‌ای در سطح کشور خواهیم بود. علیرغم شرایط شکننده محیط‌زیستی کشور، به دلیل ضرورت رفع رکود و شتاب‌دهی به رشد اقتصادی، راهبردهای محیط‌زیستی تدافعی که به‌طور معمول به‌عنوان موانع اجرایی محیط‌زیست از سوی برنامه‌ریزان توسعه قلمداد می‌شوند، اثربخش نخواهند بود. در این زمینه ریسک عدم توجه به الزامات محیط‌زیستی در تصمیم‌گیری‌های توسعه وجود خواهد داشت. بنابراین برای ارائه راه‌حل‌های عملی برد-برد که بتوانند مخاطرات زیستی ناشی از توسعه آتی را به حداقل برسانند، انجام پژوهش‌های محیط‌زیستی با در نظر گرفتن جمیع ملاحظات خواهد بود که در **سیاست‌های اقتصاد مقاومتی و کلان محیط‌زیست** مورد تأکید قرار گرفته است. به‌موازات مشکلات اقتصادی حاکم بر کشور، ایران در حال مواجهه با چالش‌های بی‌سابقه محیط‌زیستی است. بهره‌برداری ناپایدار از منابع زمینی به‌ویژه ذخایر منابع آب زیرزمینی و بحرانی شدن شرایط دشت‌های کشور، تغییرات شدید و احتمالاً برگشت‌ناپذیر اقلیمی، کاهش شدید تنوع‌زیستی و انقراض گونه‌ها در مجموع تهدیدات زیادی را برای زیرساختارهای اکولوژیکی کشور که زیربنای اقتصاد و جامعه محسوب می‌شوند ایجاد نموده است. با توجه به این‌که ارائه راه‌حل‌های یک‌طرفه به مجریان توسعه مبتنی بر تحقیقات جاری محیط‌زیستی تاکنون نتوانسته است که تغییرات مثبت قابل قبولی را در معکوس‌سازی روندهای جاری تخریب و آلودگی ایجاد نماید، یکی از راهبردهای تحقیقاتی قابل اجرا در پژوهشکده، **طراحی پروژه‌های تحقیقاتی مشترک** با دستگاه‌های توسعه‌ای باهدف **تقویت همگرایی از طریق یادگیری مشترک** و مدیریت هم‌زمان وابستگی‌ها و اثرات توسعه و محیط‌زیست خواهد بود.

اقتصاد سبز و اجرای اهداف توسعه پایدار اجزای کلیدی تعاملات بین‌المللی در حوزه‌های اقتصادی و محیط‌زیستی طی چند دهه آتی خواهند بود. تأکید سیاست‌های کلان محیط‌زیست کشور بر گسترش اقتصاد سبز و قرابت‌های ذاتی آن با معیارهای اقتصاد مقاومتی (درون‌زایی و صرفه‌جویی‌ها در مصرف منابع) تمرکز بر این دو موضوع را می‌تواند به یک عامل مؤثر در تقویت همگرایی‌های علمی و اجرایی تبدیل نماید. در حال حاضر خلأ دانشی عمده‌ای در این حوزه‌ها در کشور وجود دارد که تمرکز پژوهشکده بر این موضوعات را اجتناب‌ناپذیر می‌نماید. ضمن آن‌که تمرکز بر تحقیقات اقتصاد محیط‌زیست و خدمات اکوسیستمی به لحاظ ماهیت چندبعدی و بین‌رشته‌ای آن‌ها می‌تواند به راه‌حل‌های عملی جدید که تاکنون در کشور تجربه نشده است منتهی شده و زمینه جدیدی را برای نقش‌آفرینی و الحاق ملاحظات محیط‌زیستی سازمان در سیاست‌های ملی توسعه اقتصادی ایجاد نماید.

نمودار: اولویت‌های راهبردی پژوهشکده محیط‌زیست و توسعه پایدار در دوره زمانی پنج ساله

جهت‌گیری راهبردی تحقیقات در پژوهشکده :

نظر به سیاست‌های کلان محیط زیست کشور ابلاغی مقام معظم رهبری و برنامه‌های ابلاغی رئیس محترم سازمان حفاظت محیط‌زیست کشور و چالش‌های محیط‌زیست کشور چهار موضوع آب و احیاء تالاب‌ها ، مقابله با ریزگردها، ساماندهی پسماندها و بهبود کیفیت هوا در اولویت گروه‌های پژوهشی پژوهشکده باید قرار گیرد.

تمرکز پژوهشی بر عناوین پژوهشی و موضوعاتی خواهد بود که در آن‌ها، به‌ویژه از نظر کاربردی و امکان‌پذیری اتصال دانش محیط‌زیست به سیاست‌گذاری، تصمیم‌گیری و اجرا، خلأ (گپ) علمی وجود دارد. در حال حاضر این خلأ به‌ویژه در زمینه‌های رویکردی یکپارچه مدیریت محیط‌زیست و در محل تلاقی علوم مختلف و به‌اصطلاح در رویکردهای بین‌رشته‌ای و چند رشته‌ای محیط‌زیست احساس می‌گردد. همچنین با توجه به ضرورت استفاده از رویکردهای یکپارچه-نگر به نظام‌های انسانی (اقتصادی / اجتماعی) و اکولوژیکی، تمرکز تحقیقات و پژوهش بر روش‌هایی خواهد بود که از همان ابتدا بر تجمیع (سنتر) دو نظام مذکور در قالب یک نظام یکپارچه و تلفیق یافته تأکید نماید. برای تحقق این مهم الویت‌های موضوعی به‌شرح ذیل تعریف می‌شوند:

ردیف	محورهای پژوهشی	اولویت‌های موضوعی
۱	اقتصاد محیط‌زیست و توسعه پایدار	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ارزش‌گذاری منابع آب و ایجاد بازار آب ➤ حسابداری محیط‌زیستی برای تعیین حساب‌های ملی ➤ انجام پژوهش‌های کاربردی در حوزه اقتصاد و رشد سبز ➤ ارزیابی خسارات ناشی از آلودگی هوا بر اقتصاد کشور ➤ تجزیه و تحلیل مدل‌های انرژی سازگار با محیط‌زیست ➤ تعیین مشوق‌های اقتصادی برای کنترل آلودگی ➤ ترویج سرمایه‌گذاری در کسب و کار سبز با هدف رفع فقر ➤ تعیین مکانیسم ای مالی نوآورانه در حفاظت از اکوسیستم ➤ ارزش‌گذاری اقتصادی زیست‌بوم‌های طبیعی
۲	ارزیابی مخاطرات محیط‌زیستی	<ul style="list-style-type: none"> ➤ تغییرات اقلیمی و سازگاری با کم آبی با ارائه راهکار کاربردی ➤ پیاده‌سازی نظام مدیریت سبز در کشور با هدف اصلاح الگوی مصرف ➤ تهیه اطلس جامع زیست‌بوم کشور ➤ تهیه اطلس مخاطرات زیست‌محیطی کشور ➤ ارزیابی زیست‌محیطی راهبردی سیاست‌ها، برنامه‌ها و طرح‌های کلان توسعه‌ای کشور با هدف پایداری محیطی ➤ بررسی ادواری وضعیت محیط‌زیست کشور (SOE) و ارزیابی توان اکولوژیک به‌منظور آمایش محیط‌زیست کشور ➤ ارائه راهکار جهت کاهش خروجی منابع آلاینده هوا ➤ ارزیابی ریسک آلاینده‌ها و پسماندها

<ul style="list-style-type: none"> ➤ مدیریت تحقیقات کاربردی و فن‌آورانه در سیستم و مکانیزم مدیریت زباله‌ها (سوزاندن، سیستم های تصفیه حرارتی، مدیریت پر کردن زمین، تصفیه پسماندهای مایع، زباله‌های آّبست، آلاینده‌های آلی پایدار) ➤ ارزیابی توان طبیعی سرزمین ➤ روش‌های کمی ارزیابی اثرات توسعه بر محیط‌زیست ➤ روش‌های متناسب ارزیابی محیط‌زیست در ایران 		
<ul style="list-style-type: none"> ➤ کاربرد رویکرد های مدیریت اکوسیستمی ➤ ارتقا دانش زیست محیطی با هدف زیستن با کم‌آبی و بی‌آبی ➤ شناسایی و حمایت از کسب و کارهای نو با موضوع آب و انرژی ➤ ارتقاء فرهنگ زیست‌محیطی با هدف ورود محیط‌زیست به زندگی روزمره خانوارها ➤ تنوع زیستی و مدیریت منابع ➤ ارزیابی خدمات اکوسیستمی (ملی / سرزمینی) ➤ مدل‌سازی اکوسیستمی ➤ کاربرد خدمات اکوسیستمی در سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری توسعه ➤ طرح‌های پرداخت برای خدمات اکوسیستمی ➤ جاری‌سازی تنوع‌زیستی و خدمات اکوسیستمی در برنامه‌ریزی فضایی سرزمین (آمایش) 	<p>تنوع‌زیستی و خدمات اکوسیستمی</p>	<p>۳</p>

محورهای پژوهشی : به شرح جداول پیوست است.

چشم انداز	ماموریت	سیاست	اهداف میان مدت (۱۴۰۲-۱۳۹۷)	اولویت پژوهشی	طرح / پروژه
قرار گرفتن پژوهشگرده در صدر مؤسسات تحقیقاتی معتبر در زمینه محیط زیست، تنوع زیستی و توسعه پایدار در ایران و ایجاد اعتبار و شهرت منطقه‌ای / بین‌المللی در حوزه تحقیقات موضوعی و بین‌رشته‌ای اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی.	تولید دانش نوین حاصل از پژوهش و تحقیق برای درک و تقویت هم‌افزایی‌ها و مدیریت تضادهای بین نظام‌های محیط زیست طبیعی و انسانی (اجتماعی - اقتصادی) و توسعه فناوری‌ها، ابزارها و خدمات برای تسهیل گذار به جامعه برخوردار از محیط زیست سالم و اقتصاد پایدار مبتنی بر توسعه کم‌کربن و کارایی منابع	تقویت پژوهش‌های کاربردی در حوزه‌های مختلف زیست محیطی	تحقق پژوهش‌های کاربردی و اساسی مورد نیاز کشور در حوزه اقتصاد محیط زیست و توسعه پایدار	انجام پژوهش‌های کاربردی در حوزه ارزش‌گذاری اقتصادی زیست‌بوم‌های طبیعی	انجام مطالعات موردی برای محاسبه ارزش‌های اقتصادی شاخص برای زیست‌بوم‌های کشور که مبین ارزش پولی کالاها و خدمات اکولوژیکی هر زیست‌بوم خاص است (ریال / هکتار / سال) با تاکید بر اکوسیستم‌های آبی
				انجام مطالعات امکان‌سنجی گذار به اقتصاد سبز در مقیاس ملی	انجام مطالعات شاخص‌های زیست‌بوم‌ها، اقتصاد، جوامع انسانی و ... کشور بر مبنای ارزش‌های شاخص تهیه‌شده و با توجه به طرح‌های توسعه‌ای و عمرانی با الویت خسارت‌های ناشی از آلودگی هوا و ریزگردها
				انجام مطالعات ظرفیت‌سنجی سرمایه‌گذاری در بخش‌های سبز در سطح مناطق و استان‌ها در راستای گذار به اقتصاد سبز	انجام مطالعات ارزش‌های اقتصادی شاخص‌های زیست‌بوم‌ها، اقتصاد، جوامع انسانی و ... کشور بر مبنای ارزش‌های شاخص تهیه‌شده و با توجه به طرح‌های توسعه‌ای و عمرانی با الویت خسارت‌های ناشی از آلودگی هوا و ریزگردها
				انجام پژوهش‌های کاربردی در حوزه اقتصاد و رشد سبز	انجام مطالعات ظرفیت‌سنجی سرمایه‌گذاری در بخش‌های سبز در سطح مناطق و استان‌ها در راستای گذار به اقتصاد سبز
				انجام پژوهش‌های کاربردی در حوزه اقتصاد و رشد سبز	انجام مطالعات سناریوسازی و مقایسه شرایط کشور تحت گزینه‌های اقتصادی متکی به نفت و اقتصاد سبز
				انجام پژوهش‌های کاربردی در حوزه اقتصاد و رشد سبز	توسعه انرژی‌های پاک و تجدیدپذیر و اصلاح الگوی تولید و مصرف و توسعه صنعت کم‌کربن و ایجاد مشاغل سبز
				انجام پژوهش‌های کاربردی در حوزه حسابداری محیط زیستی	انجام مطالعات تطبیقی در زمینه حساب‌های یکپارچه اقماری محیط زیستی در مقیاس کلان و ملی
				انجام پژوهش‌های کاربردی در حوزه حسابداری محیط زیستی	ارائه پیشنهاد برای تدوین اسناد بالادستی و تدوین اصول برنامه توجیهی به‌منظور ورود فرایندهای مرتبط با اقتصاد سبز در اقتصاد کشور
				انجام پژوهش‌های کاربردی در حوزه حسابداری محیط زیستی	بررسی قوانین و مقررات مولفه‌های اقتصاد سبز و اصلاح قوانین موجود
				انجام پژوهش‌های کاربردی در حوزه حسابداری محیط زیستی	بررسی ردپای اکولوژیکی و سرانه انتشار CO ₂ در ایران به تفکیک بخش‌های مختلف

چشم انداز	ماموریت	سیاست	اهداف میان مدت (۱۴۰۲-۱۳۹۷)	اولویت پژوهشی	طرح / پروژه
					اقتصادی و مقایسه آن در جهان
					بررسی راهکارهای توسعه اقتصاد و اشتغال سبز در بخش‌های پسماند، گردشگری، شیلات و صنعت صید و صیادی
					مطالعات مربوط به شیوه‌های حسابداری محیط‌زیستی در سطح واحدهای صنعتی
					امکان‌سنجی تعریف حقوق مالکیت کالاهای عمومی اکوسیستمی
					امکان‌سنجی ایجاد بازار آب در کشور
					طراحی نظام‌های سپرده - بازپرداخت جهت مدیریت پسماندها و آلودگی‌های محیط‌زیست
					طراحی نظام‌های مسئولیت‌پذیری و بیمه محیط‌زیستی
					تجزیه و تحلیل مدل‌های انرژی سازگار با محیط‌زیست
					امکان‌سنجی تجارت انتشار آلودگی در کشور با تاکید بر آلودگی هوا
					امکان‌سنجی اجرا و استفاده از سیستم‌های مبادله اقتصادی انتشار انواع آلاینده‌ها براساس مکانیزم بازار
					مطالعات کاربردی در زمینه سایر ابزارهای اقتصادی قابل کاربرد در مدیریت محیط‌زیست (مالیات سبز، تجارت کربن، عوارض، جرایم، و ...)
					بهره‌برداری پایدار از دریاها و منابع دریایی
					بهره‌برداری پایدار و چندجانبه از زیست‌بوم‌های خشکی با رعایت اصول حفاظت از تنوع زیستی
					شناسایی فناوری‌های مناسب به‌منظور تصفیه پساب‌های صنعتی، انسانی و کشاورزی و
					انجام مطالعات موردی در مورد کاربرد ابزارهای اقتصادی در مدیریت محیط‌زیست
					راه‌حل‌های ابتکاری تحقق اهداف توسعه پایدار (طراحی و اجرای پروژه‌های

چشم انداز	ماموریت	سیاست	اهداف میان مدت (۱۴۰۲-۱۳۹۷)	اولویت پژوهشی	طرح / پروژه
				مشارکتی و ابتکاری در جهت پیشبرد اهداف ۱۳، ۱۴ و ۱۵ توسعه پایدار ملل متحد)	استفاده مجدد از آن‌ها شناسایی فناوری‌های نوین و سازگار با محیط‌زیست در زمینه استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر بررسی تجارب موفق جهانی در حوزه مدیریت مشارکتی محیط‌زیست با هدف الگوی بومی در ایران شناسایی آموزش‌های زیست‌محیطی مورد نیاز در سطوح مختلف جامعه بررسی راهکارهای افزایش مشارکت جوامع محلی
				مدیریت پایدار اکوسیستم‌های جنگلی	
				ارزیابی راهبردی محیط‌زیست	تهیه و تدوین ضوابط و دستورالعمل ارزیابی راهبردی محیط‌زیست و تعیین ساز کارهای اجرایی آن تدوین الگوهای راهنمای ارزیابی راهبردی محیطی بر اساس رهیافت خدمات اکوسیستمی راهبردهای کلی توسعه مناطق و ارزیابی اثرات تجمعی راهبردهای توسعه کاربست ارزیابی راهبردی محیط‌زیست جهت طرح و برنامه‌های توسعه ساحلی و دریایی تدوین دستورالعمل‌های ارزیابی اثرات راهبردی و پروژه‌های توسعه آبی‌پروری بر اکوسیستم‌های ساحلی و دریایی تدوین برنامه‌های مدیریت راهبردی محیط‌زیست برای طرح و برنامه‌های کلان توسعه

چشم انداز	ماموریت	سیاست	اهداف میان مدت (۱۴۰۲-۱۳۹۷)	اولویت پژوهشی	طرح / پروژه
قرار گرفتن پژوهشکده در صدر مؤسسات تحقیقاتی معتبر در زمینه محیط‌زیست، تنوع زیستی و توسعه پایدار در ایران و ایجاد اعتبار و شهرت منطقه‌ای / بین‌المللی در حوزه تحقیقات موضوعی و بین‌رشته‌ای اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی.	تولید دانش نوین حاصل از پژوهش و تحقیق برای درک و تقویت هم‌افزایی‌ها و مدیریت تضادهای بین نظام‌های محیط‌زیست طبیعی و انسانی (اجتماعی - اقتصادی) و توسعه فناوری‌ها، ابزارها و خدمات برای تسهیل گذار به جامعه برخوردار از محیط‌زیست سالم و اقتصاد پایدار مبتنی بر توسعه کم‌کربن و کارایی منابع	تقویت پژوهش‌های کاربردی در حوزه‌های مختلف زیست محیطی	تحقق پژوهش‌های کاربردی و اساسی مورد نیاز کشور در حوزه ارزیابی مخاطرات محیط زیستی	تعیین ظرفیت برد زیستگاه‌ها	تدوین الگوهای راهنمای تعیین محدوده‌های قابل قبول تغییر و تاب‌آوری محیط‌زیست در مقیاس‌های مختلف (آبخیز / سرزمین / اکوسیستم / سایت) تدوین الگوی کاربرد ظرفیت برد زیستگاهی در مدیریت محیط‌زیست تدوین چارچوب متناسب ارزیابی ریسک اکولوژیک برای زیست‌بوم‌های ایران بررسی و شناسایی ظرفیت خودپالایی اکوسیستم‌های طبیعی مطالعه جهت تعیین آستانه‌ها و شاخص‌های اندازه‌گیری مخاطرات و تنش‌های محیط-زیستی با توجه به عوامل بیولوژیکی تدوین دستورالعمل کاربرد ظرفیت برد و تاب‌آوری محیط‌زیست در برنامه‌ریزی و مدیریت یکپارچه محیط‌زیست
				تغییرات اقلیمی و بحران آب	مدل‌سازی خدمات آبی انواع اکوسیستم‌ها بر اساس سناریوهای تغییر اقلیم جهانی مقایسه اثرات و هزینه فایده‌های طرح‌های مهندسی (سدسازی / انتقال آب) و طرح‌های مدیریت اکوسیستمی (آبخیزداری / احیای جنگل) در شرایط تغییر اقلیم امکان‌سنجی ایجاد بازار آب برای مدیریت مصرف و تخصیص کارآمد و توزیع بهینه آب در کشور در شرایط تغییر اقلیم امکان‌سنجی ایجاد نظام حقوق مالکیت آب و صدور مجوزهای قابل خرید و فروش سهمیه آب در کشور بررسی و شناسایی دلایل بیابان‌زایی و عواقب ناشی از آن تدوین دستورالعمل تعیین حبابه‌های زیست‌محیطی و شیوه‌نامه اجرایی نظارت بر اساس

چشم انداز	ماموریت	سیاست	اهداف میان مدت (۱۴۰۲-۱۳۹۷)	اولویت پژوهشی	طرح / پروژه
					نوع اکوسیستم
					انجام مطالعات تطبیقی و شناسایی بهترین تجارب بین‌المللی در کاربرد رهیافت اکوسیستمی در مدیریت منابع آب در مناطق مشابه اقلیمی
					انجام مطالعات تطبیقی و شناسایی روش‌های نوین مدیریت پسماند در اکوسیستم‌های مختلف باتوجه به شرایط اقلیمی مختلف در ایران
					ارزیابی مخاطرات انتشار آلاینده‌های خطرناک و ویژه صنعتی در هوا، آب و خاک
				ارزیابی و مدیریت ریسک آلاینده‌ها و پسماندها	شناسایی فناوری‌های نوین سنجش آلودگی هوا و تدوین مدل کیفیت و صحت‌سنجی داده‌ها
					شناسایی نقاط بحرانی با محوریت آلودگی آب، خاک، هوا در کلیه مناطق کشور
					بررسی وضعیت موجود و اثرات سوء ناشی از مخاطرات اکوسیستمی فناوری زیستی در کشور با رویکرد پروتکل کارتاها
					ارزیابی مخاطرات دفن پسماندهای شهری، صنعتی و ویژه در لند فیل‌های مجاور زیست‌بوم‌های طبیعی و حساس
					بازنگری و به‌روزرسانی استانداردهای محیط‌زیست (آب، هوا، خاک، و ...)
					بررسی آلاینده‌های فاضلاب‌های انسانی در شهرهای ساحلی
					پایش و مدیریت آلودگی‌ها و مواد زائد جامد دریایی
				ارزیابی توان طبیعی سرزمین	امکان‌سنجی کاربرد شاخص‌های خدمات اکوسیستمی به‌عنوان شاخص تعیین توان بالقوه طبیعی سرزمین در برنامه‌ریزی کاربری اراضی
					کاربرد مدل‌های اکوسیستمی و هیدرولوژیک در ارزیابی توان

چشم انداز	ماموریت	سیاست	اهداف میان مدت (۱۴۰۲-۱۳۹۷)	اولویت پژوهشی	طرح/ پروژه
					کاربرد رهیافت‌های نوین تصمیم‌گیری چند معیاره و فرایند تحلیل سلسله مراتبی در ارزیابی توان طبیعی سرزمین
					روش‌های متناسب ارزیابی زیستگاه‌های جانوری، گیاهی و تالابی برای ایران
					ارزیابی توان اکولوژیک سواحل کشور
					ارزیابی توان طبیعی زیست‌بوم‌های مختلف
					تدوین دستورالعمل و ضوابط استقرار و مکان‌یابی طرح‌های پرورش در قفس آبزیان در سواحل کشور
					کاربردهای سامانه‌های اطلاعات جغرافیایی در ارزیابی فضایی- زمانی روند تغییرات توان طبیعی سرزمین
					ارزیابی انتقال و ایجاد صنایع آب بر در سواحل
					بررسی ظرفیت زیستی جنگل‌ها و مراتع کشور و علل تخریب آن‌ها
					تهیه و تدوین معیارها و شاخص‌های مکان‌یابی و زون بندی پهنه‌های ساحلی برای تخصیص زمین به کاربری‌های انسانی
					کاربرد مدل‌های نوین شبکه هوش مصنوعی در ارزیابی توان سرزمین
					مطالعه تطبیقی روش‌های نوین آمایش محیط‌زیست و امکان‌سنجی کاربرد آن‌ها در ایران
		تقویت پژوهش			تدوین روش‌های تعیین کمیت کارکردها و جریان‌های اکوسیستمی و سنجش تغییرات آن‌ها تحت سناریوهای پیشنهادی توسعه
				روش‌های کمی	بررسی و بومی‌سازی مدل‌های کمی سازی اثرات با کاربرد در مقیاس‌های فضایی متنوع

چشم انداز	ماموریت	سیاست	اهداف میان مدت (۱۴۰۲-۱۳۹۷)	اولویت پژوهشی	طرح / پروژه
		های کاربردی در حوزه های مختلف زیست محیطی		ارزیابی اثرات توسعه بر محیط زیست	(ملی، منطقه‌ای، سرزمینی و زیستگاهی)
					کاربرد مدل‌های محیط‌زیستی در سنجش اثرات تجمعی انواع محرک‌های توسعه‌ای بر اجزای اکولوژیک (زیستگاه/ گونه)
					ارزیابی آلودگی‌های ناشی از استقرار صنایع در نواحی ساحلی
					امکان‌سنجی و بررسی اثرات آبی‌پروری پایدار در زیستگاه‌های حرا
					امکان‌سنجی و ارزیابی مخاطرات ناشی از نم‌زدایی و شیرین‌سازی و انتقال آب‌های دریایی
					بررسی راهکار حقوقی برای اجرایی شدن نگرش آمایش سرزمین در کشور
					تدوین روش‌های تلفیق ارزش‌گذاری اقتصادی محیط‌زیست در فرایند ارزیابی اثرات و لحاظ هزینه‌های خارجی توسعه بر محیط‌زیست و جامعه
					تدوین روش‌های تجزیه و تحلیل هزینه-منفعت و تحلیل داده-ستانده بین آلترناتیوها (گزینه‌های پروژه‌های پیشنهادی) با رویکرد خدمات اکوسیستمی
					تجزیه و تحلیل تضادها و هم‌افزایی‌ها در حفظ تنوع زیستی و مدیریت منابع تهیه اطلس زیستی کشور
				انجام پژوهش‌های کاربردی در حوزه تنوع‌زیستی و مدیریت منابع	مدل‌سازی تنوع زیستی بر اساس شاخص‌های کیفیت و نادر بودن زیستگاه‌های طبیعی
					ارزیابی اثرات کاربری زمین و تغییرات آن بر تنوع زیستی (ژن، گونه، اکوسیستم)
					تدوین طرح جامع پایش و بررسی تنوع‌زیستی در سطح کشور
					بررسی جامع وضعیت اکولوژیک منابع پایه محیط‌زیست کشور با الویت منابع آب
					بررسی اثرات اکولوژیکی خشک شدن تالاب‌های کشور بر زیستگاه‌ها و تغییر مسیر
		تحقق پژوهش‌های کاربردی و اساسی مورد نیاز کشور در حوزه تنوع			

چشم انداز	ماموریت	سیاست	اهداف میان مدت (۱۴۰۲-۱۳۹۷)	اولویت پژوهشی	طرح / پروژه
			زیستی و خدمات اکوسیستمی		مهاجرتی پرندگان تالابی
					مدل سازی تغییرات پراکنش و تراکم جمعیت گونه های جانوری و گیاهی و تعیین زیستگاه مطلوب آن ها در مناطق حساس و شکننده
					مطالعه اکوبیولوژیک فون و فلور اکوسیستم های مختلف کشور (با تاکید بر اکوسیستم های تالابی کشور)
					شناسایی منابع فیزیکی و زیستی مناطق تحت حفاظت
					مطالعه در زمینه شناسایی و تهیه بانک ژن گونه های بومی
					بررسی راهکارهای حفاظت از تنوع زیستی بر مبنای مشارکت جوامع محلی
					امکان سنجی برنامه ریزی یکپارچه مدیریت آب و تنوع زیستی در ایران
					ارزیابی تضادها و هم افزایی های آبی پروری و حفاظت محیط زیست دریا
					برنامه ریزی و مدیریت بهره برداری چندمنظوره از منابع سرزمینی با رویکرد حفاظت از تنوع زیستی
					بررسی علل و تأثیرات پدیده های نوظهور نظیر تغییرات اقلیم، گردوغبار و خشک شدن تالابها بر روی تنوع زیستی و ارائه راهکارهای مدیریتی
				انجام پژوهش های کاربردی در حوزه ارزیابی خدمات اکوسیستمی (ملی /	ارزیابی وضعیت و روندهای عرضه (تدارک) خدمات چندگانه اکوسیستمی در مقیاس سرزمین
					ارزیابی خدمات اکوسیستمی در مقیاس های ملی و استانی و کاربرد آن در مدیریت کاربری زمین

چشم انداز	ماموریت	سیاست	اهداف میان مدت (۱۴۰۲-۱۳۹۷)	اولویت پژوهشی	طرح / پروژه
				سرزمینی)	تدوین دستورالعمل کاربرد ارزیابی خدمات اکوسیستمی متناسب با شرایط ایران
					ارزیابی خدمات اکوسیستمی زیستگاه‌های خاص (جنگل، مرتع، اکوسیستم‌های آبی، دریایی و ساحلی، آبرو اکوسیستم‌ها و ...) با تاکید و الویت اکوسیستم‌های آبی
					تدوین شاخص‌های ارزیابی خدمات اکوسیستمی در مقیاس‌های فضایی مختلف
					مدل‌سازی ارزش‌گذاری یکپارچه خدمات اکوسیستمی و تضادهای آن‌ها
					مدل‌های یکپارچه چند مقیاسی خدمات اکوسیستمی
					مدل‌های ارزش‌های اجتماعی خدمات اکوسیستمی
قرار گرفتن پژوهشکده در صدر مؤسسات تحقیقاتی معتبر در زمینه محیط‌زیست، تنوع زیستی و توسعه پایدار در ایران و ایجاد اعتبار و شهرت منطقه‌ای / بین‌المللی در حوزه تحقیقات	تولید دانش نوین حاصل از پژوهش و تحقیق برای درک و تقویت هم‌افزایی‌ها و مدیریت تضادهای بین نظام‌های محیط‌زیست طبیعی و انسانی (اجتماعی - اقتصادی) و توسعه فناوری‌ها، ابزارها و خدمات برای تسهیل گذار به جامعه برخوردار از	تقویت پژوهش‌های کاربردی در حوزه‌های مختلف زیست محیطی			مدل‌سازی کیفیت زیستگاه و اثرات متقابل آن با تهدیدهای انسانی
					مدل‌سازی ترسیب و ذخیره کربن در زیستگاه‌های جنگلی و مرتعی
					مدل‌سازی خدمات آبی اکوسیستم، فرسایش و تثبیت خاک
				مدل‌سازی و نقشه‌سازی فضایی / زمانی اکوسیستمی	مدل‌سازی انتشار آلاینده‌ها در زیستگاه‌های دریایی و ساحلی
					ارزیابی و مدل‌سازی ریسک زیستگاه‌های ساحلی به‌واسطه انواع فعالیت‌های توسعه‌ای
					مدل‌سازی انواع خدمات تولیدی، تنظیمی، فرهنگی و پشتیبان حیات اکوسیستم
					مدل‌سازی سناریویی اثرات متقابل تغییرات کاربری زمین، تغییر اقلیم و روندهای تدارک خدمات اکوسیستمی
					مدل‌سازی سناریویی اثرات متقابل توسعه چندمنظوره آبی‌پروری، گردشگری و حفاظت سواحل
					مدل‌سازی و برآورد خسارت ناشی از انتشار آلاینده‌های نفتی در دریا
					مدل‌سازی انتشار نیتروژن و فسفر از زون‌های منتخب ساحلی در محیط آبی

چشم انداز	ماموریت	سیاست	اهداف میان مدت (۱۴۰۲-۱۳۹۷)	اولویت پژوهشی	طرح / پروژه
موضوعی و بین‌رشته‌ای اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی.	محیط‌زیست سالم و اقتصاد پایدار مبتنی بر توسعه کم‌کربن و کارایی منابع			کاربرد خدمات اکوسیستمی در سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری توسعه	ارزیابی اثرات سیاست‌های مدیریتی بر خدمات اکوسیستمی
					ارزیابی تضادها و هم‌افزایی‌ها میان خدمات اکوسیستمی و گزینه‌های توسعه و تعیین روش‌های مدیریت مناطق به‌صورت یکپارچه با محیط خارجی اطراف
					مطالعات ترسیم آینده ممکن / احتمالی ناشی از گزینه‌های توسعه و مدیریت با تأکید اثرات بر منابع آب و آلودگی هوا
					ایجاد نظام‌های یکپارچه و پشتیبان تصمیم‌گیری توسعه در اکوسیستم‌های دریایی و ساحلی
					طراحی نظام‌های پرداخت به ازای خدمات اکوسیستمی بر اساس جریان‌های بالادست-پایین‌دست خدمات در حوضه‌های آبخیز
				طرح‌های پرداخت برای خدمات اکوسیستمی	مدیریت منابع آب بر اساس رویکردهای پرداخت برای خدمات اکوسیستمی
					مدیریت مشارکتی مناطق حفاظت‌شده بر اساس رویکرد پرداخت برای خدمات اکوسیستمی
					امکان‌سنجی اجرای طرح‌های پرداخت به ازای خدمات اکوسیستمی در مقیاس منطقه‌ای و بین‌استانی
					ظرفیت‌سنجی اجرای طرح‌های پرداخت به ازای خدمات اکوسیستمی در توسعه اقتصادی مناطق روستایی و کمتر توسعه‌یافته